

KONFERENCIAKÖTET

Conference Proceedings

**Nemzetközi tudományos konferencia
a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából**
International Scientific Conference
on the Occasion of the Hungarian Science Festival

Sopron, 2025. november 6.
6 November 2025, Sopron

**FEJLŐDÉSI PÁLYÁK ÉS ÚJ TÖRÉSVONALAK A
FENNTARTHATÓSÁGI ÁTMENET IDŐSZAKÁBAN**

DEVELOPMENT TRAJECTORIES AND NEW DIVIDES IN TIMES OF SUSTAINABILITY TRANSITIONS

Szerkesztők / Editors:

RESPERGER Richárd, SZÉLES Zsuzsanna, TÓTH Balázs István

Nemzetközi tudományos konferencia a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából
International Scientific Conference on the Occasion of the Hungarian Science Festival

Sopron, 2025. november 6. / 6 November 2025, Sopron

**FEJLŐDÉSI PÁLYÁK ÉS ÚJ TÖRÉSVONALAK A
FENNTARTHATÓSÁGI ÁTMENET IDŐSZAKÁBAN**
DEVELOPMENT TRAJECTORIES AND NEW DIVIDES
IN TIMES OF SUSTAINABILITY TRANSITIONS

KONFERENCIAKÖTET
CONFERENCE PROCEEDINGS

LEKTORÁLT TANULMÁNYOK / PEER-REVIEWED PAPERS

Szerkesztők / Editors:

RESPERGER Richárd – SZÉLES Zsuzsanna – TÓTH Balázs István

SOPRONI EGYETEM KIADÓ

UNIVERSITY OF SOPRON PRESS

SOPRON, 2026

JUBILEUMI
TUDOMÁNYÜNNEP
2025

SCIENCE
JUBILEE
2025

Mottó: „200 év a tudás és a társadalom szolgálatában”
/ Motto: „200 years to knowledge and service to society”

Felelős kiadó / Executive Publisher: Prof. Dr. FÁBIÁN Attila
a Soproni Egyetem rektora / Rector of the University of Sopron

Szerkesztők / Editors:

Dr. RESPERGER Richárd, Prof. Dr. SZÉLES Zsuzsanna, Dr. habil. TÓTH Balázs István

Lektorok / Reviewers:

Dr. BARTÓK István, BAZSÓNÉ Dr. BERTALAN Laura, Dr. BEDNÁRIK Éva,
Dr. CZIRÁKI Gábor, Dr. DIÓSSI Katalin, Dr. habil. BARANYI Aranka,
Dr. habil. JANKÓ Ferenc, Dr. habil. JUHÁSZ Tímea, Dr. habil. PAÁR Dávid,
Dr. habil. PAPP-VÁRY Árpád, Dr. habil. SZABÓ Zoltán, Dr. habil. TÓTH Balázs István,
Dr. HOSCHEK Mónika, Dr. KARNER Cecília, Dr. KERESZTES Gábor,
Dr. habil. KOLOSZÁR László, Dr. KÓPHÁZI Andrea, Dr. MÉSZÁROS Katalin,
Dr. NÉMETH Nikoletta, Prof. Dr. OBÁDOVICS Csilla, Dr. PALANCSA Attila,
PAPPNÉ Dr. VANCSÓ Judit, Dr. RESPERGER Richárd, Prof. Dr. SZÉKELY Csaba,
Prof. Dr. SZÉLES Zsuzsanna, Dr. SZÓKA Károly, Dr. TAKÁTS Alexandra

Tördelőszerkesztő / Layout Editor: Dr. RESPERGER Richárd

ISBN 978-963-334-579-5 (pdf)

DOI: <https://doi.org/10.35511/978-963-334-579-5>

A kötetben közölt tanulmányok tartalmáért kizárólag a szerzők felelősek.
/ The authors are solely responsible for the content of the papers published in this volume.

Creative Commons license: CC BY-NC-SA 4.0 DEED

Nevezd meg! - Ne add el! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi
Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International

SZERVEZŐK

Soproni Egyetem Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar (SOE LKK),
A Soproni Felsőoktatásért Alapítvány

A konferencia elnöke: Prof. Dr. SZÉLES Zsuzsanna PhD egyetemi tanár, dékán (SOE LKK)

A konferencia Tudományos Bizottsága:

- Prof. Dr. FÁBIÁN Attila PhD egyetemi tanár (SOE LKK); a Soproni Egyetem rektora;
- Prof. Dr. KULCSÁR László CSc professzor emeritus (SOE LKK);
- Prof. Dr. OBÁDOVICS Csilla PhD egyetemi tanár, Doktori Iskola-vezető (SOE LKK);
- Prof. Dr. SZALAY László DSc egyetemi tanár (SOE LKK);
- Prof. Dr. SZÉKELY Csaba DSc professzor emeritus (SOE LKK);
- Prof. Dr. SZÉLES Zsuzsanna PhD egyetemi tanár (SOE LKK);
- Prof. Dr. Clemens JÄGER PhD egyetemi tanár, dékán (FOM Közgazdaságtudományi és Menedzsment Egyetem, Essen, Németország), c. egyetemi tanár (SOE);
- Prof. Dr. Alfreda ŠAPKAUSKIENĖ PhD egyetemi tanár (Vilniusi Egyetem, Közgazdaságtudományi Kar, Litvánia);
- Dr. habil. BARANYI Aranka PhD egyetemi docens (SOE LKK);
- Dr. habil. KOLOSZÁR László PhD egyetemi docens (SOE LKK);
- Dr. habil. PAPP-VÁRY Árpád Ferenc tudományos főmunkatárs (SOE LKK);
- Dr. habil. POGÁTSA Zoltán PhD egyetemi docens (SOE LKK);
- Dr. habil. SZABÓ Zoltán PhD egyetemi docens (SOE LKK);
- Dr. habil. TÓTH Balázs István PhD egyetemi docens, a Lámfalussy Kutatóközpont igazgatója (SOE LKK);
- Dr. habil. Eva JANČÍKOVÁ PhD egyetemi docens (Pozsonyi Közgazdaságtudományi Egyetem, Nemzetközi Kapcsolatok Kar, Szlovákia);
- Dr. Rudolf KUCHARČÍK PhD egyetemi docens, dékán (Pozsonyi Közgazdaságtudományi Egyetem, Nemzetközi Kapcsolatok Kar, Szlovákia).

A konferencia Szervező Bizottsága:

- Dr. MÉSZÁROS Katalin PhD egyetemi docens, dékánhelyettes (SOE LKK)
- PAPPNÉ Dr. VANCSÓ Judit PhD egyetemi docens, intézetigazgató, dékánhelyettes (SOE LKK);
- Dr. HOSCHEK Mónika PhD egyetemi docens, intézetigazgató (SOE LKK);
- Dr. NÉMETH Nikoletta PhD egyetemi docens, intézetigazgató (SOE LKK);
- Dr. BARTÓK István János PhD egyetemi docens (SOE LKK);
- Dr. SZÓKA Károly PhD egyetemi docens (SOE LKK);
- Dr. DIÓSSI Katalin PhD adjunktus (SOE LKK);
- Dr. RESPERGER Richárd PhD adjunktus (SOE LKK).

ORGANIZERS

University of Sopron, Alexandre Lamfalussy Faculty of Economics (SOE LKK),
For the Higher Education in Sopron Foundation

Conference Chairperson: Prof. Dr. Zsuzsanna SZÉLES PhD Professor, Dean (SOE LKK)

Scientific Committee:

- Prof. Dr. Attila FÁBIÁN PhD Professor (SOE LKK), Rector of the University of Sopron;
- Prof. Dr. László KULCSÁR CSc Professor Emeritus (SOE LKK);
- Prof. Dr. Csilla OBÁDOVICS PhD Professor, Head of Doctoral School (SOE LKK);
- Prof. Dr. László SZALAY DSc Professor (SOE LKK);
- Prof. Dr. Csaba SZÉKELY DSc Professor Emeritus (SOE LKK);
- Prof. Dr. Zsuzsanna SZÉLES PhD Professor, Dean (SOE LKK);
- Prof. Dr. Clemens JÄGER PhD Professor, Dean (FOM University of Applied Sciences for Economics and Management, Essen, Germany), Honorary Professor (SOE);
- Prof. Dr. Alfrida ŠAPKAUSKIENĖ PhD Professor (Vilnius University, Faculty of Economics and Business Administration, Lithuania);
- Dr. habil. Aranka BARANYI PhD Associate Professor (SOE LKK);
- Dr. habil. Árpád Ferenc PAPP-VÁRY PhD Senior Research Fellow (SOE LKK);
- Dr. habil. Zoltán POGÁTSA PhD Associate Professor (SOE LKK);
- Dr. habil. Zoltán SZABÓ PhD Associate Professor (SOE LKK);
- Dr. habil. Balázs István TÓTH PhD Associate Professor, Director of the Lamfalussy Research Centre (SOE LKK);
- Dr. habil. Eva JANČÍKOVÁ PhD Associate Professor (University of Economics in Bratislava, Faculty of International Relations, Slovakia);
- Dr. Rudolf KUCHARČÍK PhD Associate Professor, Dean (University of Economics in Bratislava, Faculty of International Relations, Slovakia).

Organizing Committee:

- Dr. Judit PAPPNÉ VANCSÓ PhD Associate Professor, Director of Institute, Vice Dean (SOE LKK);
- Dr. Tamás PIRGER PhD Assistant Professor, Vice Dean (SOE LKK);
- Dr. Mónika HOSCHEK PhD Associate Professor, Director of Institute (SOE LKK);
- Dr. Nikoletta NÉMETH PhD Associate Professor, Director of Institute (SOE LKK);
- Dr. István János BARTÓK PhD Associate Professor (SOE LKK);
- Dr. Gábor KERESZTES PhD Associate Professor, Vice Dean (SOE LKK);
- Dr. habil. László KOLOSZÁR PhD Associate Professor (SOE LKK);
- Dr. Károly SZÓKA PhD Associate Professor (SOE LKK);
- Dr. Katalin DIÓSSI PhD Assistant Professor (SOE LKK);
- Dr. Richárd RESPERGER PhD Assistant Professor (SOE LKK).

TARTALOMJEGYZÉK / CONTENTS

1. szekció: Társadalmi kihívások és társadalmi innovációk

Session 1: Social Challenges and Social Innovations

Társadalmi törésvonalak és reziliencia az egyszülős családok körében BUJDOSÓ-KURUCSÓ Alexandra	12
A 70 az új 60? Kit tartunk idősnek napjainkban? TRUNKOS Ildikó	20
Alternatives, Challenges, and Opportunities in the Automotive Industry of the 21st Century János Pál PÁTZAY – Máté NAGY	29
Informális gazdasági kapcsolatok a vidéki térségekben Magyarországon. Összehasonlító vizsgálat, 1998–2024 KULCSÁR László – David L. BROWN – OBÁDOVICS Csilla	38
A nagy nyelvi modellek kreativitásának kérdései a kreatív problémamegoldás tükrében - Koncepcionális kiindulópontok DROBNY-BURJÁN Andrea	47

2. szekció: Turizmus és marketing, fenntartható turizmus

Session 2: Tourism and Marketing, Sustainable Tourism

Petfluencer marketing: Kisállatok mint véleményvezérek a közösségimédia marketingben – Tika the Iggy kutya influencer és Marta Sierra humán influencer Instagram-aktivitásának összehasonlító tartalomelemzése DINGFELDER Patrícia – PAPP-VÁRY Árpád Ferenc	59
Kötelező láthatóságból stratégiai kommunikáció: a hazai fejlesztési programok kommunikációs csomagjainak összehasonlító elemzése HIDASAI Andrea	69
Az élményalapú fenntartható agroturizmus témában végzett bibliometriai áttekintés Az élményalapú fenntartható agroturizmus témában végzett bibliometriai áttekintés BOGNÁR Éva – HOSCHEK Mónika – DUNAY Anna	82
Sztárfutballisták márkaépítése a közösségi médiában – Kvalitatív vizsgálat a digitális jelenlét, a hitelesség és a piaci érték kapcsolatáról MOLNÁR Dominik – PAPP-VÁRY Árpád Ferenc	94
Egy magyar futballsztár és személyes márkájának felemelkedése – Szoboszlai Dominik márkaépítésének elemzése a digitális és sportpiaci térben KORIM Dorina – PAPP-VÁRY Árpád Ferenc	111

3. szekció: Fenntarthatósági átmenet és digitális innovációk

Session 3: Sustainability Transition and Digital Innovations

Adatvezérelt fenntarthatóság: ellátási lánc szimulációs labor a zöld döntés szolgálatában SALUSINSZKY András – BUDAI László	127
Sárvár városi erdeinek klímavédelmi szerepe a fenntarthatósági átmenet tükrében KIRÁLY Éva – BOROVIKCS Attila	138
Digitális fejlesztésekkel megoldható környezeti fenntarthatóságot érintő kihívások a hazai agrárinnovációs ökoszisztémával összefüggésben HOLÁN Balázs – SZÓKA Károly – RADÁCSI László	155
Digitalizációs attitűd vizsgálata egyetemi hallgatók körében KERESZTES Gábor – NÉMETH Nikoletta – MÉSZÁROS Katalin	172

4. szekció: Fenntartható pénzügyek – Fenntartható gazdálkodás

Session 4: Sustainable Finance – Sustainable Management

Az ESG múltja, jelene és jövője a magyarországi vállalatok életében SZABÓ Csaba	186
Zöld szemlélet a Soproni Egyetemen NÉMETH Nikoletta – MÉSZÁROS Katalin	201
A fenntartható közúti áruszállítás járművei: kihívások és lehetőségek EGERVÁRI István	213
A várostervezés új kihívásai OSZVALD Ferenc Nándor	227

5. szekció: Global and Regional Aspects of Sustainable Development

Session 5: Global and Regional Aspects of Sustainable Development

Sociocultural Influences on Green Transition: Community Resilience and the Solar Energy Shift in Lebanon Nadine AL AMINE	241
From Barriers to Action: Individual Responsibility and Solutions for Selective Waste Collection in Western Hungary Boglárka KONKA – Veronika LÁSZLÓ – Andrea Magda NAGY – Stefánia Matild TÖREKI – Zsuzsa DARIDA	254
Digital Twins in Sustainable Supply Chain Management: An Exploratory Cross-Case Analysis Magdalena WITTMANN	266
Bridging the Divide: A Systematic Literature Review of Sustainability Pathways for SMEs in Sub-Saharan Africa Amid Global Sustainability Transitions Eulalia ANG'EDU – Katalin DIÓSSI	278

Intermodal Transport, Sustainability, and Security Challenges in South Africa's Automotive Logistics

Anikó RICHTER – Csaba I. HENCZ 296

6. szekció: Sustainable Economy and Management (személyes)

Session 6: Sustainable Economy and Management (in-person)

Toward Zero Waste: Applying the 9R Framework in Sustainable Event Management

Katalin VIGH – Katalin DIÓSSI 308

Essential Steps in Sustainable Corporate Event Management

Katalin VIGH – Katalin DIÓSSI 318

Exploring the Impact of Mountain Tourism Facilities and Activities on Domestic Tourism Consumption and Sustainability of Local Community Livelihoods Community: A Literature Review

Deborah KANGAI – Árpád Ferenc PAPP-VÁRY – Viktória SZENTE 326

Sustainability by Design: User Experience Strategies in Green Tourism Marketing

Nawres DHOUB – Éva BEDNÁRIK 340

Integrált jelentések a magyarországi tőzsdei kibocsátók körében

BARTÓK István János 353

7. szekció: Sustainable Economic Decisions

Session 7: Sustainable Economic Decisions

Analyst Forecast Properties Around IFRS-Based Consolidation: Coverage, Dispersion, and Bias in Morocco

Saddek BAROUD – Anita TANGL 363

Behavioral Finance for Rational and Sustainable Decision-Making Capital Markets - An Analysis of Investor Behavior Using the Example of Wirecard AG

Mathilda STOCKHAUS – Christian BERNER 378

Designing ESG Reports with Nudges: Integrating Behavioural Insights into CFO-Led Sustainability Reporting

Safaâ HOUNA – Lena Lotta STICKEN – Károly SZÓKA 403

Integrating AI-driven Macroeconomic Forecasting with Exchange Rate Hedging: The Case of Japanese Yen

Avaz MAMMADOV – Kanan MAMMADLI – Károly SZÓKA – Balázs István TÓTH 421

Der Einfluss der deutschen § 6b EStG-Rücklagenbildung im internationalen Rechnungslegungsstandart nach IFRS für eine deutsche Personengesellschaft einer multinationalen Unternehmensgruppe

Linda MATTHES – Katalin DIÓSSI – Zsuzsanna SZÉLES 435

Reconceptualizing Organizational Commitment in the Age of Sustainability: A Reflexive Grounded Theory Perspective on Fragmentation and Complexity in the Public Sector Jessica KULCZYCKI – Katalin DIÓSSI	454
Eine kritische Analyse der Vereinbarkeit zwischen Nachhaltigkeit und KI in Unternehmen André HEISLER – Károly SZÓKA	468
8A. szekció: Fenntarthatósági kihívások és innovatív válaszok <i>Session 8A: Sustainability Challenges and Innovative Responses</i>	
Magyar divatipari designer márkák online- és offline megjelenésének elemzése VIZI Noémi	478
Bizalom és hitelesség az influencerszer-marketingben: digitális kommunikáció a kutyaeledel szektorban CSÓTYA Klára – LUKÁCS Rita – PAPP-VÁRY Árpád Ferenc	492
8B. szekció: Fenntarthatósági kihívások és innovatív válaszok <i>Session 8B: Sustainability Challenges and Innovative Responses</i>	
A mesterséges intelligencia lehetőségei a nyugdíjbiztonság területein SZABÓ Zsolt Mihály	511
Virtuális migráció? A távmunka, mint új dimenzió a fenntartható mobilitásban GAÁL Sándor András – OBÁDOVICS Csilla – RESPERGER Richárd	520
Az egészségműveltség fejlesztése a gyógyszertárakban a fenntarthatóság figyelembevételével PORZSOLT Péter – PAPP-VÁRY Árpád Ferenc	535
9. szekció: Sustainable Economy and Management (online) <i>Session 9: Sustainable Economy and Management (online)</i>	
Hidden Fault Lines in Sustainability Transitions: Silence, Commitment, Citizenship and Machiavellianism Andrea MÁTÉ	547
Investigation of Differences in Labour Productivity Between the Visegrád Group Countries (V4) Compared to Germany and the Impact on Their Workers' Wages Andreas HUTH	567
Sustainable Management in Inpatient Long-Term Care in Germany Through Competence-Based Staffing Rita ZÖLLNER – Silke MAGES	581
Overview of Employment Forms of University Students in the Mirror of Changes in Legislation, with Particular Respect to Dual Training in Hungary Tünde FIERS – Ágnes SIKLÓSI – Krisztina A. SISA	599

10. szekció: Sustainability Challenges and Innovations

Session 10: Sustainability Challenges and Innovations

The Concept of Vulnerable Households in European Energy Policy Ágnes VÁRADI	615
Co-Creation and Personalisation in Autonomous Mobility: A Qualitative Exploration of User Expectations Phillipp NOLL – Nils Andreas EIBER	626
How Do ESG Factors Influence Financial Performance in Leading Sustainable Companies? László Zoltán KUCSÉBER	646
Emotional Artificial Intelligence in Interpersonal Leadership: Technological Implementation and Social Impact Nils Andreas EIBER – Rüdiger GRIMM	655
Regulatory AI as Catalyst: Framework for Sustainable Financial Transformation Alexander Maximilian RÖSER – Cedric BARTELT – Ricky WEIß	678

11. szekció: Poszter szekció

Session 11: Poster Session

Organizational Theory in the Context of Climate Change and Potential Application for the Green Transition of the Iron and Steel Industry Beáta BURÓ	696
Quantitative Easing and Its Effects on Economies: A Systemic Literature Review With a European Focus Magnus RADEMACHER	716
Der Wert von Daten als nachhaltige Ressource: Chancen und Risiken im Kontext von Künstlicher Intelligenz Chantal LEISING	744
Csepreg, a boldog utazó desztinációja Vas vármegyében HORVÁTH Kornélia Zsanett	766
A holland körforgásos gazdaság hatása a holland országimázsra KALCSÚ Zoltán – BEDNÁRIK Éva	782
Dróntechnológia a vasúti infrastruktúra szolgálatában: nemzetközi trendek és a hazai tapasztalatok KOLOSZÁR László – IONESCU Astrid	796

A 70 az új 60? Kit tartunk idősnek napjainkban?

Is 70 the New 60? Who Do We Consider Old These Days?

TRUNKOS Ildikó¹

kommunikációs tanácsadó (*Communications Consultant*)

Dental Marketing Bt. (*Dental Marketing Ltd.*)

Absztrakt:

Európa és benne Magyarország népessége is tendenciózusan öregszik. Ennek ellenére nincs egységes tudományos álláspont arra vonatkozóan, hogy mikortól kezdődik az időskor. Ugyanakkor, mivel a lakosság egyre nagyobb hányada tartozik a korosabb generációba, a megfelelő időskori életminőség jelentősége is megnőtt. Mi több, az életminőség befolyásolni látszik az életkor szubjektív észlelését. Jelen kutatásunk célja felmérni, hogy a nyugdíjazást megelőző két korcsoport mikorra teszi az öregkor kezdetét, és hogy ez miként függ össze bizonyos demográfiai és életminőségi mutatókkal. A vizsgálat során 299, 36 és 64 év közötti felnőtt körében végeztünk kérdőíves felmérést kényelmi mintavétellel. Eredményeink azt mutatják, hogy minél idősebb valaki, számára annál inkább kitolódik az öregkor kezdete, és a nők mindkét nemre vonatkozóan későbbre helyezik az időskor elejét, mint a férfiak. A jobb globális, valamint pszichológiai, társas és környezeti életminőség hajlamosíthat arra, hogy távolabbi időponttól tekintsük idősnek a nőket, a férfiakat azonban nem. Ugyanakkor sem az önbevallott egészségmutatók, sem pedig a szocioökonómiai státusz nem látszott befolyásolni az időskor vélt kezdetét. Kutatásunk rámutat, hogy az időskor kezdetének megítélése nemtől, életkortól és aktuális életminőségtől függő, dinamikus jelenség, amit ugyanakkor számos más, itt nem vizsgált tényező is befolyásolhat.

Kulcsszavak: idősödés, életminőség, észlelt életkor

JEL-kódok: I31, J11, J14

Abstract:

The population of Europe, including that of Hungary is aging. Despite this, there is no consensus among scientists as to when old age begins. As an increasing proportion of the population belongs to the older generation, the importance of an adequate quality of life in old age has also grown. What is more, quality of life seems to influence the subjective perception of age. The aim of our current research is to assess when the two age groups preceding retirement consider old age to begin, and how this relates to certain demographic and quality of life indicators. We conducted a questionnaire survey among 299 adults aged between 36 and 64 using convenience sampling. Our results show that the older a person is, the later they perceive the onset of old age to be, and that women place the onset of old age later than men for both genders. A better overall quality of life, as well as psychological, social, and environmental quality of life, may predispose one to consider women, but not men, to be old at a later age. Neither self-reported health indicators nor socioeconomic status appeared to influence the perceived onset of old age. Our research shows that the perceived onset of old age is a dynamic phenomenon that depends on gender, age, and current quality of life, but may also be influenced by a number of other factors not examined here.

Keywords: aging, quality of life, perceived age

JEL Codes: I31, J11, J14

---

¹ trunkosildiko@gmail.com

1. Bevezetés

Európában a születéskor várható átlagos élettartam 1995 és 2024 között 64,9-ről 73,3 évre növekedett, annak ellenére, hogy a COVID-járvány jelentősen visszavetette azt, és ez az emelkedés 2080-ig várhatóan tovább folytatódik (United Nations, 2024). Magyarországon a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai is a népesség idősödő korszerkezetét jelzik. A 2022. évi népszámlálás adatai alapján a 65 éves és annál idősebbek létszáma – közel 2 millió fő – 42 százalékkal haladja meg a 15 év alattiakét (KSH, 2023). A 2001-ben mért 39 éves átlagéletkor 2023. január 1-jén már 43 év lett, és ezzel párhuzamosan az egyes korcsoportok létszáma és részaránya is jelentősen módosult: a 65 év alattiak száma csökkent, a 65 éven felülieké nőtt, a 85 év felettiek létszáma pedig 1980-hoz képest majdnem megháromszorozódott (Őri & Szabó, 2024).

1.1. Szakirodalmi áttekintés

Mint ahogy társadalmunk egyre nagyobb hányadát teszik ki az idősek, kiemelt jelentősége van, hogy ennek a korosztálynak milyen testi, lelki és szellemi jóllétben telik az élete (Bajusz & Virágh, 2023). Ez függ mind az öregedő egyén, mind pedig az őt körülvevő társadalom folyamatosan változó viszonyulásától az időskorhoz.

Hasonlóképpen: az, hogy az egyén milyen életkort kapcsol élete fontosabb időszakaihoz – gyermekkor vége, fiatal vagy középkorú szakasz, időskor – függ a személyiségtől, egészségi állapottól, általános jóllétől, de nagymértékben múlik a társadalmi közegen is, amelyben él (Messing & Ságvári, 2020).

Az idősek kategorizálása különböző szempontok alapján történhet. Gorman (1999) szerint a fejlett társadalmakban a kronológiai idő jelenti a fogódzót az időskor meghatározásában, a fejlődő társadalmakban ellenben inkább a betöltött társadalmi szerepek számítanak. A nyugati társadalmakban az időskor kezdetét általában a munkaviszonyból való kilépéstől, azaz a nyugdíjaztatástól szokták számítani (Maróti, 2005). Finsen és Formosa (2011) szerint függetlenül az életkortól, idős az, aki már túl van mind a munka, mind a családi kötelezettségeken, így kevésbé vagy egyáltalán nem felelős már sem a karrierje építéséért, sem a családfenntartásért. Egy magyar felosztás szerint az érett kor két szakasza a *kései felnőttkor (51–64 év)* és a *nyugdíjas kor (65 év felett)* (Nemes, 2019). Társadalmi szempontok figyelembevételével az Egészségügyi Világszervezet (WHO) által javasolt, jelenleg legelfogadottabb felosztás szerint középkorúak azok, akik életkora 45 és 59 év közé esik, öregedők a 60 és 73 év közöttiek, öregkorúak a 74 és 90 év közöttiek és aggnak számítanak azok, akik elmúltak 90 évesek (World Health Organization, 2002). Azonban akármilyen osztályozást alkalmazunk is, a csoportok nem lesznek homogének, mert az idősek körében igen magas a belső differenciálódás (WHO, 1999).

A nyugdíjazás, a munkaerőpiacról való kikerülés tehát életünk egyik legjelentősebb fordulópontja: gazdasági, szociális és pszichológiai téren is új helyzethez kell alkalmazkodni. A korábbi életszakaszok minősége, az akkor történtek, a szerzett tapasztalatok mind komoly befolyással vannak a későbbi életszakaszokra és így az időskorra is (Patyán & Leleszi-Tróbert, 2022).

Kiterjedt angolszász szakirodalma van az ún. „észlelt életkornak” (*felt age, perceived age*), ami jellemzően nem esik egybe a valós életkorról. Ez az „internalizált óra” (Schafer & Shippee, 2010a) olyan bensővé tett reprezentációk és sztereotípiák eredménye, amelyeket gyermekkortól kezdve magáévá tesz az egyén, és amelyek dinamikus és tapasztalatfüggően változnak az életút során. Megfigyelték például, hogy az objektívnál fiatalabb észlelt kor pozitívabb énképpel jár együtt (Ward, 2010).

1.2. A vizsgálat célja

Kutatásunk célja megvizsgálni, hogy a nyugdíjazást megelőző két korcsoport (36–50 és 51–64 év közöttiek) mikorra teszi az öregkor kezdetét, és hogy ez miként függ össze bizonyos demográfiai és életminőségi mutatókkal. Feltételeztük, hogy az idősödést közvetlenül megelőző korcsoportokban az öregkor észlelt kezdete összefüggést mutat az aktuális életkorral, az életminőség különböző vonatkozásaival és egyéb pszichoszociális mutatókkal. Azaz, hogy minél idősebb, minél jobb egészségben, anyagi helyzetben és életminőségben él valaki, valamint minél magasabb az iskolai végzettsége, annál későbbre helyezi az időskor kezdetét.

2. Módszer

Jelen vizsgálatunk – mely egy nagyobb kutatás részét képezi – leíró jellegű kérdőíves keresztmetszeti vizsgálat, melynek során tehát a 36-tól 64 évig terjedő korosztály tagjait kérdeztük 2025 januárja és márciusa között, internetes adatfelvétellel, hólabda módszerű kényelmi mintavétellel. Kérdőívünk két részből állt: az első az Egészségügyi Világszervezet életminőséget vizsgáló, magyar nyelvre adaptált és validált – WHOQOL-BREF – kérdőíve (Kullmann & Harangó, 1999; Paulik et al., 2007; Skevington et al., 2004), amely két általános (globális életminőségre és egészségre vonatkozó) tételből, valamint 4 alskálából áll, amely külön méri a fizikai (7 tétel), a pszichológiai (6 tétel) a társas (3 tétel) és a környezeti (8 tétel) életminőséget. Kérdőívünk második része saját összeállítású kérdéssor volt, mely az egyes demográfiai tényezőkre (nemre, életkorra, lakóhelyre, legmagasabb iskolai végzettségre, legmagasabb betöltött beosztásra, családi állapotra) kérdezett rá.

Az adatfeldolgozást az IBM SPSS statisztikai szoftver 25-ös verziójával (IBM Corp, 2017) végeztük el. Az adatok (Shapiro-Wilk próbával) nem normálisnak talált eloszlása miatt a skálaváltozók esetén Spearman-féle korrelációs vizsgálatot, kategoriális illetve vegyes változók esetén pedig khi-négyzet, Mann-Whitney és Kruskal-Wallis próbát alkalmaztunk. Szignifikanciaszintnek mindvégig a $p < 0,05$ értéket tekintettük.

3. Eredmények

Nem reprezentatív mintánk 299 főt, azaz 150 nő és 149 férfi kitöltőt számlált. A megkérdezett nők átlagéletkora 50,9, a férfiaké 48,5 év volt. Amint az az *1. táblázatban* is látható, mintánk nem, végzettség és családi állapot szempontjából viszonylag kiegyenlített volt, lakóhely szempontjából azonban túlreprezentáltak voltak a városiak, eredményeink tehát ennek fényében értelmezhetők.

1. táblázat: A minta szociodemográfiai jellemzői

Szociodemográfiai változók	N	%
Életkor (év), M (SD)	49,74 (7,53)	-
Nem		
férfi	149	49,8
nő	150	50,2
Iskolai végzettség		
8 általános	15	5,0
szakmunkásképző, szakiskola	58	19,4
érettségi	91	30,4
technikum	19	6,4
felsőfokú szakképzettség	16	5,4
	82	27,4

Szociodemográfiai változók	N	%
főiskolai vagy egyetemi több diploma vagy PhD	18	6,0
Családi állapot	138	46,2
házasságban él	69	23,1
egyedülálló	10	3,3
özvegy	25	8,4
elvált	2	0,7
külön él	52	17,3
élettárssal él	3	1,0
egyéb		
Állandó lakhely		
főváros	62	20,7
nagyváros	152	50,8
kisváros	31	10,4
község vagy falu	54	18,1
Összesen	299	100

Forrás: Saját szerkesztés

3.1. Az idősor becsült kezdetének összefüggései szociodemográfiai tényezőkkel

Eredményeink azt mutatják, hogy szignifikáns egyenes korreláció van a saját életkor és az idősor kezdetének megítélése között, vagyis – nemtől függetlenül – minél idősebb valaki, annál későbbre helyezi az öregkor kezdetét (nők: $r=0,155$; $p=0,007$; férfiak: $r=0,120$; $p=0,038$). Szignifikáns eltérés mutatkozott a két nem közt viszont abban, hogy mikortól tartják a saját és a másik nemet idősnek. A megkérdezett nők úgy gondolják, hogy egy nő 64,6 éves kortól tekinthető idősnek, ez a válaszadó férfiak szerint 62,8 év ($\chi^2=2473,28$; $p<0,001$). A nők véleménye szerint a férfiak időskorának kezdete 66,1 év, a férfiak szerint ez 64,7 év ($\chi^2=2218,89$; $p<0,001$; 2. táblázat).

2. táblázat: Az idősor kezdetének megítélése nemek szerint

Idősor kezdete	Nők szerint (év)	Férfiak szerint (év)	χ^2	p
Nők esetében	64,6	62,8	2473,28***	< 0,001
Férfiak esetében	66,1	64,7	2218,89***	< 0,001

Khi-négyzet próbák; *** $p<0,001$ szinten szignifikáns különbség.

Forrás: Saját szerkesztés

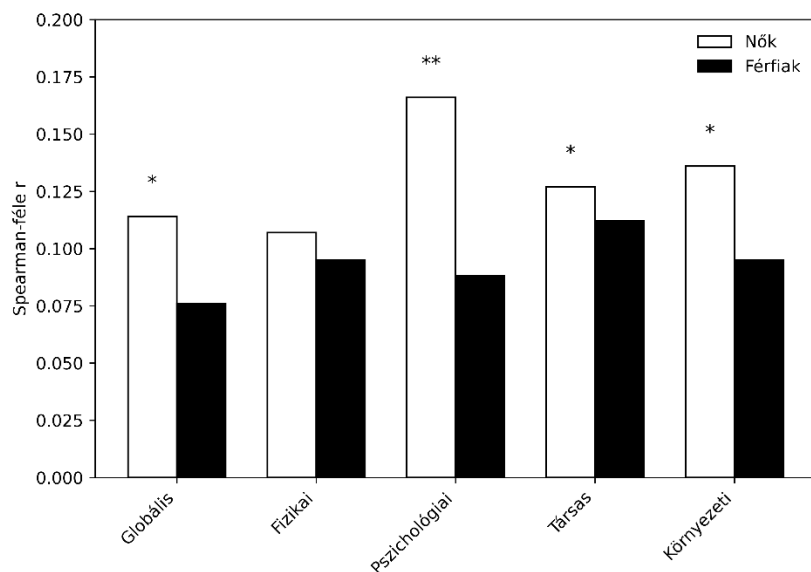
Nem találtunk szignifikáns összefüggést a nemspecifikus életkorbecslés és az egyéb szociodemográfiai tényezők (iskolai végzettség, lakóhely, anyagi helyzet, beosztás, családi állapot) között ($p>0,05$).

3.2. Az idősor becsült kezdetének összefüggései az életminőséggel és az egészségi állapottal

További eredményeink szerint a globális életminőség szignifikáns összefüggésben állt az öregkor vélt kezdetével, de csak a nőkre vonatkozó becslés esetében. Vagyis, minél magasabb volt a válaszadó általános életminősége, annál későbbre tette a nők időskorának kezdetét ($r=0,11$; $p=0,049$). Ugyanez az összefüggés a férfiakra vonatkozó becslésben nem volt érvényes ($p=0,190$).

Szignifikáns összefüggést találtunk a nők időskorának becsült kezdete és pszichológiai ($r=0,17$; $p=0,004$), a társas ($r=0,13$; $p=0,028$) és a környezeti ($r=0,14$; $p=0,019$) életminőség

között. Ugyanezek az összefüggések a férfiak idős korának becsült kezdetére nem voltak érvényesek ($p=0,054-0,130$). Végül, sem a fizikai életminőség, sem pedig az egészségi állapottal való elégedettség nem befolyásolta egyik nem idős korának becsült kezdetét sem (1. ábra).

1. ábra: Az életminőség-dimenziók és az idős kor vélt kezdetének kapcsolata nemenként

* $p < 0,05$ szinten szignifikáns összefüggés. ** $p < 0,01$ szinten szignifikáns összefüggés.

Forrás: Saját szerkesztés

Szignifikáns, pozitív irányú Spearman-féle korrelációk kizárólag a nők idős korának becsült kezdete esetében voltak kimutathatók (kivéve a fizikai életminőséget). A legszorosabb összefüggés a pszichológiai életminőség és a nők idős korának vélt kezdete közt mutatkozott.

4. Eredmények, következtetések

Kutatásunk során a középkorú lakosság körében végeztünk nem-reprezentatív felmérést annak kiderítésére, hogy a nyugdíjazást megelőző két korcsoport mikorra teszi az öregkor kezdetét, valamint hogy ez miként függ össze bizonyos demográfiai és életminőségi mutatókkal.

Eredményeink szerint az idős kor becsült kezdete a vizsgált szociodemográfiai tényezők közül csak az életkortól és a nemtől függött, azaz hipotéziseink részben igazolódtak. Eszerint minél idősebb valaki (nemtől függetlenül), annál későbbre helyezi az idős kor kezdetét. Ez lélektanilag logikus: ösztönösen védekezünk az ellen, hogy olyan csoportba tartozzunk, amit az adott társadalom negatívan, hátrányosan ítél meg, esetleg magunk sem szeretünk. Az utóbbi években egyre inkább tapasztalható, hogy bizonyos generációknál erősödik a sztereotíp, előítéletes gondolkodás, a diszkriminatív viselkedés (ageizmus) a korosabb életkori csoporttal szemben (Kolos et al., 2020). A diszkrimináció mindig demokráciadeficitet jelent, hiszen igazságtalan, esélyegyenlőtlenséget teremt és akár súlyos önértékelési problémákat is okozhat (Hell, 2018). Ahogy tehát idősödünk, egyre toleránsabbak vagyunk az öregkorral szemben, és nem a naptári évek, hanem feltehetőleg más összetevők, például a szerepek elvesztése miatt érezzük magunkat idősnek – mégpedig egyre később. Hasonló eredményre jutott egy több mint 1800 40 év feletti amerikai körében végzett tízéves kutatás: a válaszadók következetesen 10–12 évvel (kb. 20%-kal) fiatalabbnak érezték magukat aktuális életkoruknál (Ward, 2013). A kronológiai és észlelt kor diszkrépanciája egy német öregedési vizsgálatban sem tért el ettől jelentősen (13 év) (Kleinspehn-Ammerlahn et al., 2008).

Megfigyeltük, hogy a nők mindkét nemmel szemben megengedőbbek, vagyis későbbre helyezik az idős kor elejét. Elképzelhető, hogy mivel a várható élettartam nemek szerinti különbségei miatt általában a nők élnek tovább, ezért pszichológiailag érdekükben áll az öregség

kezdését minél későbbi életkorra tenni, hiszen így kevesebb időt kell szubjektív értelemben idősként vagy idősek társaságában megélni. Ami az öregség nemekre vonatkozó kezdetét illeti, mindkét nem úgy gondolja, hogy a férfiak öregszenek később, nagyjából 2 évvel. Ez feltehetőleg azt a biológiai és társadalmi ténytet tükrözi, hogy az idősödés a nőket hátrányosabban érinti: kinézetük, fizikai és társadalmi funkcióik jobban ki vannak téve az idő múlásának (Okabe et al., 2021; Ong et al., 2024).

Figyelemreméltó, hogy mintánkban az időskor vélt kezdete az életkoron és a nemen kívül semmilyen más szociodemográfiai tényezőtől nem függött. Kutatásunk szerint tehát sem a diplomák száma, sem a lakókörülményeink, a pénzügyi viszonyaink vagy a családszerkezetünk nincs hatással arra, mikortól érezzük magunkat vagy másokat idősnek. Az iskolázottság és a várható jövőbeli anyagi biztonság más kutatásban sem befolyásolta az észlelt életkort (Ward, 2013). Úgy tűnik, az öregség becsült kezdete nem egyszerűen szocioökonómiai státusz kérdése, de még az sincs rá hatással, hogy van-e kivel megosztanunk életterünket. További kutatások szükségesek ahhoz, hogy kiderítsük, milyen intrapszichés vagy interperszonális tényezők, például önértékelés, kapcsolataink minősége, életünk értelmességének érzete stb. befolyásolja a szubjektív öregkort (Szemán-Nagy et al., 2007).

Ugyancsak elgondolkodtató, hogy a fizikai életminőség és az egészségi állapottal való elégedettség szintén nem befolyásolta, hogy válaszadóink mikortól tekintettek valakit idősnek. Ez ellentmond néhány korábbi kutatásnak, melyben az önbevalláson alapuló egészségi állapot előrejelezte az észlelt életkort (Ambrosi-Randić et al., 2017; Ward, 2013). Az ellentmondás hátterében ott lehet, hogy azokat a generációkat kérdeztük, amelyek fizikai életminősége és egészségi állapota még feltehetően nem rossz, hiszen minden válaszadó 64 év alatti volt. Mindez nem jelenti, hogy mihelyt egy személy egészségi állapota romlani kezd, fájdalma, fáradékonyság, jelentősebb funkciócsökkenés vagy egyéb fizikai panasz jelenik meg, ne kezdené öregnek érezni magát, e kérdés megválaszolásához azonban az idősödő generáció longitudinális vizsgálata szükséges (Kucsera, 2012).

Ha az egészséggel való elégedettség vagy a fizikai életminőség nem is, a jobb globális, valamint pszichológiai, társas és környezeti életminőség hajlamosíthat arra, hogy későbbi időponttól tekintsük idősnek – a nőket. Egy nagymintás longitudinális amerikai kutatás azt találta, hogy a kevesebb depresszív tünet, valamint a kevesebb negatív és több pozitív affektus fiatalabb észlelt életkorral járt együtt. Ez az összefüggés nemtől függetlenül érvényesült a több mint 6000 fős (Choi & DiNitto, 2014) és a több mint 4000 fős (Palgi et al., 2017) vizsgálatokban is. Egy másik amerikai kutatás ugyanakkor csak a nőkre találta érvényesnek azt, hogy aki idősebbnek érezte magát, az borúlátóbb volt saját kognitív képességeit illetően (Schafer & Shippee, 2010b). Az, hogy felmérésünkben az életminőség és az időskor észlelt kezdete férfiakra vonatkozóan nem függött össze, megint csak a nők idősödési sérülékenységevel állhat kapcsolatban. Ha tehát aktuálisan jobban érezzük magunkat a bőrünkben összességében, mentálisan vagy környezetileg, szubjektíve később látjuk öregedni a gyengébb nemet. Ferwagner (2021) azt találta, hogy az étellel és az életstílussal való elégedettség esetén a 65 év feletti inkább növekedésként élék meg az idősödést. További kutatási adat, hogy a középkorú életminőség előrejelzi a későbbit (Zaninotto et al., 2009), eszerint válaszadóink ösztönösen ráéreztek erre az összefüggésre.

Kutatásunk erőssége, hogy tudomásunk szerint először vizsgálja a szubjektív idősödés kezdetének kérdését a még nem koros generációk meglehetősen számos, és szociodemográfiai szempontból viszonylag kiegyenlített mintáján. Vizsgálatunk korlátja a reprezentativitás hiánya, az önkítöltő kérdőívek potenciálisan torzító ereje és itt nem vizsgált tényezők esetleges zavaró hatása. Megjegyzendő továbbá, hogy a talált összefüggések – bár szignifikánsak, mégis – gyenge erősségűek. Kutatásunk rámutat, hogy az időskor kezdetének megítélése nemtől, életkortól és aktuális életminőségtől függő, komplex és fluid jelenség, amit feltehetőleg számos más, itt nem vizsgált tényező is befolyásol, ez pedig további kutatások számára nyithat teret.

Irodalomjegyzék

- Ambrosi-Randić, N., Nekić, M., & Tucak Junaković, I. (2018). Felt age, desired, and expected lifetime in the context of health, well-being, and successful aging. *International Journal of Aging & Human Development*, 87(1), 33–51.
<https://doi.org/10.1177/0091415017720888>
- Bajusz, K., & Virágh, V. (2023). A tanulási sajátosságok összehasonlítása az aktivitási szint szempontjából különböző időskori életszakaszokban. *Tudásmenedzsment*, 24(1), 154–165. <https://doi.org/10.15170/TM.2023.24.1.9>
- Choi, N. G., & DiNitto, D. M. (2014). Felt age and cognitive-affective depressive symptoms in late life. *Aging & Mental Health*, 18(7), 833–837.
<https://doi.org/10.1080/13607863.2014.886669>
- Ferwagner, A. (2021). Időskori életminőség, jóllét és idősődéssel kapcsolatos attitűdök vizsgálata. *Magyar Gerontológia*, 13(Különszám), 74–77.
<https://doi.org/10.47225/mg/13/Kulonszam/10597>
- Findsen, B., & Formosa, M. (Eds.) (2011). *Lifelong learning in later life: A handbook on older adult learning*. Sense Publishers. <https://doi.org/10.1007/978-94-6091-651-9>
- Gorman, M. (1999). Development and the rights of older people. In J. Randel, T. German, & D. Ewing (Eds.), *The ageing and development report: Poverty, independence and the world's older people* (pp. 3–21). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315071541-2>
- Hell, J. (2018). Demokratikus értékek – diszkriminatív gondolatok, tekintettel az időskorúak státusára. *Magyar Gerontológia*, 10(35-36), 64–76.
<https://doi.org/10.47225/MG/10/35-36/7600>
- IBM Corp. (2017). *IBM SPSS Statistics for Windows (Version 25.0)* [Computer software].
- Kleinspehn-Ammerlahn, A., Kotter-Grühn, D., & Smith, J. (2008). Self-perceptions of aging: Do subjective age and satisfaction with aging change during old age? *The Journals of Gerontology: Series B, Psychological Sciences and Social Sciences*, 63(6), 377–385.
<https://doi.org/10.1093/geronb/63.6.p377>
- Kolos, K., Kenesei, Zs., Kiss, K., Kovács, E., Michalkó, G., & Pinke-Sziva, I. (2020). Az ageizmus kialakulására ható tényezők a magyar fiatalok és idősek körében. *Demográfia*, 63(1), 5–34. <https://doi.org/10.21543/Dem.63.1.1>
- Központi Statisztikai Hivatal. (2023). *Népszámlálás 2022 – végleges adatok*.
<https://nepszamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/vegleges-adatok/kiadvany/>
- Kucsera, Cs. (2012). Egyedülálló, idős budapestiek szubjektív életminősége. *Socio.hu Társadalomtudományi Szemle*, 2(1), 53–62.
https://socio.hu/uploads/files/2012_1/8kucsera.pdf
- Kullmann, L., & Harangozó, J. (1999). Az Egészségügyi Világszervezet életminőség vizsgálató módszerének hazai adaptációja. *Orvosi Hetilap*, 140(35), 1947–1952.
- Maróti, A. (2005). Elméleti alapok az idős emberek tanulásáról és tanításáról. In Sz. Molnár A. (Ed.), *Az idős felnőtt rétegek (45 év feletti) felnőttképzési igényei és képzési lehetőségei* (pp. 37–58). Nemzeti Felnőttképzési Intézet.
<https://konyvtar.nive.hu/files/15szmolnar.pdf>
- Messing, V., & Ságvári, B. (2020). Az élet kulcseményei és az életszakaszok társadalmi percepcióinak változása Magyarországon és Európában. In T. Kolosi, I. Szelényi, & I. Gy. Tóth (Eds.), *Társadalmi riport 2020* (pp. 197–217). TÁRKI.
<https://doi.org/10.61501/TRIP.2020.8>

- Nemes, O. (2019). *Generációs mítoszok: Hogyan készüljünk fel a jövő kihívásaira*. HVG Könyvek.
- Okabe, T., Suzuki, M., Goto, H., Iso, N., Cho, K., Hirata, K., & Shimizu, J. (2021). Sex differences in age-related physical changes among community-dwelling adults. *Journal of Clinical Medicine*, 10(20), 4800. <https://doi.org/10.3390/jcm10204800>
- Ong, C. H., Pham, B. L., Levasseur, M., Tan, G. R., & Seah, B. (2024). Sex and gender differences in social participation among community-dwelling older adults: A systematic review. *Frontiers in Public Health*, 12, 1335692. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1335692>
- Őri, P., & Szabó, L. (2024). A népszerűség száma és szerkezete. In J. Monostori & P. Őri (Eds.), *Demográfiai portré 2024* (pp. 183–203). KSH NKI. <https://demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/demografiaiportre/article/view/2888/2782>
- Palgi, Y., Ayalon, L., Avidor, S., & Bodner, E. (2017). Changes in positive and negative affect as predictors of change in felt age. *The Journal of Positive Psychology*, 12(6), 605–612. <https://doi.org/10.1080/17439760.2016.1221121>
- Patyán, L., & Leleszi Tróbert, A. M. (2022). Az aktív idősödés egyéni és társadalmi dimenziói. *Máltai Tanulmányok*, 4(4), 78–93. <https://doi.org/10.56699/MT.2022.4.6>
- Paulik, E., Belec, B., Molnár, R., Müller, A., Belicza, É., Kullmann, L., & Nagymajtényi, L. (2007). Az Egészségügyi Világszervezet rövidített életminőség kérdőívének hazai alkalmazhatóságáról. *Orvosi Hetilap*, 148(4), 155–160. <https://doi.org/10.1556/OH.2007.27854>
- Schafer, M. H., & Shippee, T. P. (2010a). Age identity in context: Stress and the subjective side of aging. *Social Psychology Quarterly*, 73(3), 245–264. <https://doi.org/10.1177/0190272510379751>
- Schafer, M. H., & Shippee, T. P. (2010b). Age identity, gender, and perceptions of decline. *The Journals of Gerontology: Series B, Psychological Sciences and Social Sciences*, 65B(1), 91–96. <https://doi.org/10.1093/geronb/gbp046>
- Skevington, S. M., Lotfy, M., & O'Connell, K. A. (2004). The World Health Organization's WHOQOL-BREF quality of life assessment: psychometric properties and results of the international field trial. A report from the WHOQOL group. *Quality of Life Research*, 13(2), 299–310. <https://doi.org/10.1023/b:qure.0000018486.91360.00>
- Szemán-Nagy, A., Hegyi, P., Bakó, G., & Molnár, P. (2007). Az élet értelmességének szubjektív megélése idős korban. *Mentálhigiéné és Pszichosomatika*, 8(4), 309–327. <https://doi.org/10.1556/Mental.8.2007.4.4>
- United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division. (2024). *World population prospects 2024: Summary of results* (UN DESA/POP/2024/TR/No. 9). <https://population.un.org/wpp/>
- Ward, R. (2010). How old am I? Perceived age in middle and later life. *International Journal of Aging and Human Development*, 71(3), 167–184. <https://doi.org/10.2190/AG.71.3.a>
- Ward, R. A. (2013). Change in perceived age in middle and later life. *International Journal of Aging & Human Development*, 76(3), 251–267. <https://doi.org/10.2190/AG.76.3.e>
- World Health Organization. (1999). *Ageing: Exploding the myths* (WHO/HSC/AHE/99.1) <https://iris.who.int/handle/10665/66330>
- World Health Organization. (2002). *Active ageing: A policy framework* (WHO/NMH/NPH/02.8). <https://iris.who.int/handle/10665/67215>

Zaninotto, P., Falaschetti, E., & Sacker, A. (2009). Age trajectories of quality of life among older adults. *Quality of Life Research*, 18(10), 1301–1309.
<https://doi.org/10.1007/s11136-009-9543-6>

Az internetes hivatkozások utolsó ellenőrzésének időpontja: 2026. március 31.